

ІІІ. УКРАЇНСЬКЕ ШЕКСПІРІВСЬКЕ ТОВАРИСТВО

Ярослав Рудницький

ЯК ЗАСНОВАНО УШТ

26–31 серпня 1957 року відбувся в Гайдельбергу, Західня Німеччина, УІІ Міжнародний Конгрес Модерних Мов і Літератур, у якому взяли участь, крім мене, проф. Д. Чижевський із Гайдельбергу і д-р Віктор Свобода з Лондону. Як гості–спостерігачі були письменник Ігор Костецький та його дружина Єлисавета Котмаєр. Наукові доповіді, дискусії, зустрічі, прийняття та екскурсії виповнили по вінця програму конгресу. Основною темою була “форма та стиль літературного твору”. Її опрацювали різні спеціалісти на матеріялі західноєвропейських та інших літератур, у тому числі слов’янських. Проф. Чижевський зробив доповідь на тему “лексики й стилю літературного твору” (німецькою мовою), в якій зробив підсумки своїх дослідів у цій ділянці, широко ілюструючи свої тези матеріялами з російської, української, польської, чеської та інших літератур. Темою моєї доповіді (англійською мовою) була типологія функцій, що їх мають власні назви в літературному творі (обидві доповіді прочитано 28 серпня 1957 року).

З нагоди цього конгресу, а власне напередодні, 25 серпня 1957 р., відбувся перший засновий з’їзд українських працівників пера, зацікавлених В. Шекспіром та його творчістю, особливо українською шекспірією. В цій справі йшла майже рік виміна думок і листування між підписаним, І. Костецьким і Д. Чижевським. Були різні думки й проекти. Проф. Чижевський вдоволься б неперіодичними конференціями шекспірознавців у Європі чи США. І. Костецький думав, що треба б зорганізувати щось у виді видавничого підприємства, як його власне “На горі”. Найдалше щодо цього йшов підписаний, пропонуючи заснувати окреме, ні від кого незалежне Українське Шекспірівське Товариство. Остаточо прийнято цю останню пропозицію в дещо змодифікованому виді: УШТ буде існувати як окрема група при одному з наукових осередків на імміграції, при чому вибір упав на Українську Вільну Академію Наук у Німеччині. “Академія є академія, — зауважував Чижевський, — товариство не може ж існувати при товаристві!” Особливі симпатії до УВАН у Німеччині виявляв Костецький і так ми всі погодилися на Українське Шекспірівське Товариство при Українській Вільній Академії Наук у Німеччині”.¹ Остаточна дискусія в цій справі мала місце підчас обіду в “Цум Гольденен Гехт”².

Перше конститутивне зібрання нового товариства відбулося пополудні того дня в приміщенні Славістичного інституту Гайдельберзького університету, що його (інститут) тоді очолював Д. Чижевський. Хоч це був святковий день — неділя, інститут був відчинений і в ньому працювало кілька докторантів.³ Як їхній науковий шеф, Чижевський поінформував про пляноване зібрання УШТ у викладовій залі й запросив до участі, зокрема в науковій частині. Отак у присутності близько 10 осіб покладено початок існуванню УШТ, обрано його першу управу в складі: Д. Чижевський — голова, Яр. Рудницький — заступник голови, І. Костецький — генеральний секретар, Е. Котмаєр та ще одна (кооптована пізніш) особа — члени. Цією особою став проф. К. Біда.

Після організаційної частини програми заслухано дві доповіді під головуванням Д. Чижевського:

Яр. Рудницький — “Українська шекспіріана за Заході”,
І. Костецький — “Філософія краси в сонетах Шекспіра”.

Потім відчитано деякі нові переклади сонетів Шекспіра на українську мову. Були запитання й дискусія, при чому голова зібрання кількакратно подавав свої цікаві зауваження й доповнення. Закриваючи зібрання він висловив надію, що УШТ — хоч і нечисельне — має всі дані на розвиток.

Опісля члени управи зішлись на першу нараду за чаєм у приватному помешканні Д. Чижевського. Тоді ухвалено видавати “Річник УШТ” та інші публікації в цій ділянці, опрацювати бібліографію української шекспіріани, дослідити розсіяну по книгозбірнях та архівах Заходу шекспірознавчу українку, а також ініціювати нові праці й переклади Шекспіра на українську мову. Присутні склали по 100 марок “членського” та обіцяли розглянутися за можливостями фінансової допомоги серед своїх і чужих середовищ.

Повні запалу та оптимізму, ми розходилися того вечора до гайдельберзьких готелів, прощаючи гостинного господаря та дякуючи йому за “подвійну гостину” — в інституті та в його помешканні.

---

¹З уваги на занепад УВАН у Німеччині, управа УШТ перевела афіліацію Товариства 1978 р. з *Українською Могилянсько-Мазепинською Академією Наук* — УММАН у вільному світі.

²Деякі дані про це зібрання є в книжці підписаного *3 подорожі до Скандинавії* (Вінніпег-Осло, 1957), стор. 129-132.

³Усі вони говорили по-російському, розуміли українську та інші слов'янські мови.